

Jeugdbescherming en jeugdreclassering

Inleiding Nicis/G32

Den Haag, 15 april 2011

Adri van Montfoort

Baby Hendrikus

- n In 2009 wordt Hendrikus geboren
- n Zijn beide ouders zijn zwakbegaafd
- n Hendrikus wordt bij de geboorte onder toezicht gesteld en in een pleeggezin geplaatst
- n Een oom (niet zwakbegaafd) zoekt de publiciteit; met steun van de familie kan Hendrikus volgens hem thuis opgroeien
- n Na een half jaar komt Hendrikus weer thuis
- n Er is dagelijks hulp in huis en in de nacht zijn er camera's in huis

Trilemma Hendrikus

- 1 Goed dat Hendrikus op deze manier bij zijn eigen ouders kan opgroeien
- 2 Deze ouders kunnen niet voor een kind zorgen en met al deze hulp en camera's is geen gezonde omgeving om op te groeien
- 3 Na een half jaar terugplaatsen is fout, want de baby was gehecht aan het pleeggezin

Ontstaan van jeugdbescherming

- n 1850-1900: beweging voor kinderbescherming
- n Stichten van nieuwe tehuizen voor heropvoeding
- n 1905 Kinderwetten:
- n maatregelen van kinderbescherming
- n jeugdstrafrecht
- n Voogdijraad (burgers uit alle gezindten)

"Dat de questie van de verwaarloosde en criminele jeugd, (...) als geheel behandeld diende te worden.. "(Cort van der Linden, 1901)

Enkele hoofdpunten geschiedenis

- n 1922 Ondertoezichtstelling, kinderrechter
- n 1945 – 1960: meer tehuizen, meer maatregelen
- n 1956: voogdijraad wordt raad voor de kinderbescherming
- n V.a. 1970: scheiding hulp en recht
- n V.a. 1970: jeugdstrafrecht wordt meer strafrecht
- n 1972: aanpak kindermishandeling: vertrouwensartsen

Herontdekking kindermishandeling

- n Vanaf 1962 door Amerikaanse kinderartsen
- n Lichamelijke mishandeling van baby's
- n Vier jaar later: meldplicht in alle staten VS
- n Internationale beweging tegen kindermishandeling
- n Verbreding naar andere vormen van geweld tegen kinderen

Aanpak in Nederland

- n 1972 vertrouwensartsen inzake kindermishandeling (4)
- n Naast de raad voor de kinderbescherming
- n Wet bleef ongewijzigd, alle instanties bleven bestaan
- n Geen meldplicht en geen veranderingen in het beroepsgeheim

“Wanneer een kind wordt doodgeslagen, kan de justitie er niet buiten gehouden worden. Waar liggen echter de grenzen? In de regel wordt de justitie er wel buiten gehouden wanneer het kind een been wordt gebroken”

(Rijkmans, 1976)

Van BVA naar AMK naar BJZ

- n Vertrouwensarts is ontwikkeld tot het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling
- n Sinds jaren negentig wettelijke basis voor het onderzoek
- n Sinds 2005 wettelijk onderdeel van het bureau jeugdzorg, met eigen positie
- n Geen meldplicht, inmiddels wel meldrecht en meldcodes

Bureau jeugdzorg

- n Toegang
- n AMK
- n Indicatieafdeling
- n Casemanagement
- n Jeugdbescherming (gezinsvoogdij en voogdij)
- n Jeugdreclassering

Primair proces jeugdbescherming

n *AMK of Toegang (BJZ)*

n Raad voor de kinderbescherming (MvJ)

n Jeugdrechter

n *Gezinsvoogd (BJZ)*

Maatregelen jeugdbescherming

- n Boek 1: Burgerlijk Wetboek
- n Ondertoezichtstelling: max 1 jaar, plus verlenging; gezinsvoogd
- n Uithuisplaatsing: binnen OTS
- n Ontheffing/ontzetting: einde gezag ouder, komt een voogd

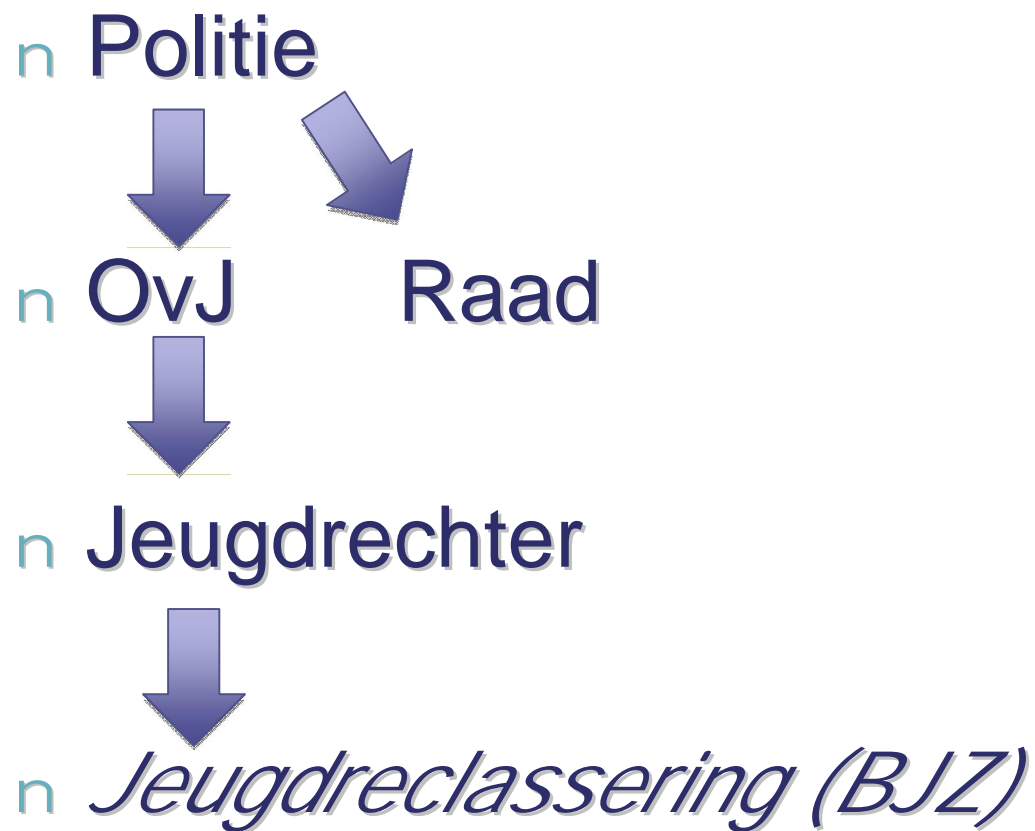
Uitvoering maatregelen

- n 15 bureaus jeugdzorg
- n William Schrikker Groep
- n Leger des Heils
- n Stichting Gereformeerde
Jeugdbescherming
- n NIDOS

Golfbeweging

- n 1960: in totaal 42.326 kinderen met maatregel
- n 1980: in totaal 20.949 kinderen met maatregel
- n 2009: in totaal 39.486 kinderen met maatregel
- n Percentueel 2009 het hoogst!

Primair proces jeugdreclassering

Jeugdreclassering

- n Sinds 1995 wettelijke basis
- n 2009: ruim 23.000 maatregelen
- n Rapportage aan OvJ, Raad of Jeugdrechter
- n Begeleiding van jongere met methode jeugdreclassering

Casus jeugdreclassering

- n Jongen 16 j woont bij moeder
- n Ouders gescheiden
- n J gaat niet naar school, blowt, ligt overdag op bed, gepakt voor meedoen met diefstal -> JR
- n Vader eist maatregel en opsluiten jongen in gesloten jeugdzorg. Moeder en jongen willen dat niet
- n JR kiest ervoor jongen thuis te begeleiden
- n Een half jaar later J. opnieuw opgepakt door politie

Trilemma jeugdreclassering

1. Bureau jeugdzorg heeft onbehoorlijk gehandeld door zo lang te wachten met het vragen van een maatregel en gesloten jeugdzorg
2. Bureau jeugdzorg heeft professioneel gehandeld, want gesloten jeugdzorg is vrijheidsbeneming en thuis helpen heeft altijd de voorkeur
3. Dit moeten we aan de professional overlaten, want je kunt het nooit zeker weten

Analyse schema jeugdrechter

n de spelers

n de feiten

n de norm

n de beslissing

werkelijke situatie:

		werkelijke situatie:	
		kind bedreigd	kind niet bedreigd
Inschatting:	kind bedreigd	correct	positieve fout (foute treffer)
	kind niet bedreigd	negatieve fout (foute misser)	correct

Dilemma:
foute misser is even erg als foute treffer

Thema's voor de gemeente

- n JB & JR moeten afgestemd zijn op juridische procedures en voeren beslissing van rechter uit
- n Beperken rechten van jeugdigen en ouders en dus elementen van overheidsgezag (Algemene wet Bestuursrecht)
- n Brengen juridische strijd tussen ouders (echscheiding), jeugdigen en instanties met zich mee
- n Media hebben afwijking naar: “jeugdzorg faalt”, JB en JR liggen *altijd* publiekelijk onder vuur
- n Problemen zijn ernstig, hulp is relatief duur

Wat kan de gemeente nu al doen?

- n Decentralisatie JB en JR: tijdstip en omvang zijn onzeker
- n Er blijft interventie van de rijksoverheid (wetten, AMvB's, politieke interventies)
- n Samenwerking met BJZ en raad intensiever maken
- n Doelgroepen:
 - | Jeugdcriminaliteit
 - | Huiselijk geweld en kindermishandeling
 - | Multiproblem gezinnen
- n Combinatie van gezag en hulp

Drie soorten jeugdbescherming

- n *'Lopende band' praktijk*: iedere schakel doet zo snel mogelijk eigen taak; keten; doorlooptijden; specialisatie; productienormen
- n *Pragmatische praktijk*: 'doen wat nodig is'; medewerker handelt naar bevind van zaken.
- n *Reflectieve praktijk*: ruimte voor professional, maar binnen kader. Methodisch handelen. Systematische begeleiding en feedback

Bron: Chapman & Field, 2007; Ferguson, 2004

Naar een reflectieve praktijk

- n Methodisch werken als tegenbeweging tegen de 'lopende band'
- n Delta gezinsvoogdij, methode voogdij, methode jeugdreclassering, raadsmethode, handelingsprotocol AMK, Signs of Safety, familie- en netwerkberaden, etc.
- n Delta staat voor interactief en reflectief werken
- n Dialoog met de cliënt en reflectief werken kost tijd!

Methodisch werken in de jeugdbescherming

- n Constructieve werkrelatie met ouders en jeugdige
- n Focus op de kracht van het gezin en het sociale netwerk
- n Focus op (de veiligheid van) het kind
- n Reflectie: inventariseren (Stap 1); analyseren (Stap 2); doelen stellen (Stap 3); actie plannen (Stap 4)
- n Inhoudelijke praktijkleiding: regel één: doe het nooit alleen!

Resultaat van methodisch werken

- n Opdracht van het Ministerie van Justitie
- n Onderzoek Kohnstamm Instituut: Prof. Dr. G.J. Stamms c.s.
- n Augustus 2010
- n Aantal uithuisplaatsingen daalt met 50%!
- n Uithuisplaatsingen duren korter
- n OTS duurt korter
- n Nog wel hinder van 'bureaucratie'

Investeren in kwaliteit

- n Investeer in methodisch werken, niet in lange ketens
- n Investeer in jeugdbeschermers, niet in verwijsindexen
- n Verminder het aantal maatregelen, niet de kwaliteit van de uitvoering
- n Stuur op meerwaarde voor gezinnen, niet op productie per schakel